

KRALINA HOBOOTH KATALIN

ONLINE OKTATÁS A DIÁKOK SZEMSZÖGÉBŐL

A világvárvány okozta helyzet nemcsak a gazdaságra, turizmusra nyomta rá a bélyegét, hanem az oktatásra is hatást gyakorolt, új kihívások elé állította a pedagógusokat, diákokat és szülőket egyaránt.

Az oktatási intézmények márciusi bezárását követően az iskolák egy része távoktatással, a tanítási órák online térben történő megtartásával biztosította a tananyag átadását. Azonban a kialakult helyzetre nem tudott minden oktatási intézmény kellő gyorsasággal reagálni, s ahol nem volt biztosított a távoktatás, a pedagógusok elektronikus formában küldték a tananyagot és feladatokat a diákoknak. Az oktatás ezen módja nemcsak a diákokat, hanem a szülőket is új kihívás elé állította, mivel (főként a kisebb) gyermekek a tananyagot csak a szülők segítségével

tudták elsajátítani. Az oktatási intézmények lehetőségeikhez mérten próbáltak reagálni a kialakult helyzetre, felkészülni egy esetleges újabb iskolabezárásra, biztosítani a szükséges technikai eszközöket és informatikai ismereteket, hogy amennyiben az oktatás ismételen nem valósulhat meg a hagyományos módon, akadálymentes legyen a távoktatás. Bár a középiskolás diákok és az egyetemisták már képesek önállóan elsajátítani a tananyagot, a távoktatás alatt nekik is számos nehézséggel kell(ett) megküzdeniük. Egy kérdőíves felmérés másod- és harmadéves építészhallgatók távoktatással kapcsolatos tapasztalatait, észrevételeit vizsgálta, melynek eredményét jelen írásom összegzi.

Az elektronikusan elvégzett felmérésben 270 adatközlő vett részt. A

kérdőív annak vizsgálatára irányult, hogy a hallgatók milyen nehézségekbe ütköztek a távoktatás során, a képzés ezen módja miként befolyásolta a szemináriumokra, vizsgákra történő felkészülést, ill. milyen pozitívumokkal járt számukra a képzés ezen formája.

A márciusban szükségessé vált távoktatás a megkérdezett hallgatók 19,3%-a szerint megfelelően biztosított volt; 57,8%-a szerint pedig a kar a lehetőségekhez mérten jól alkalmazkodott a kialakult helyzethez. A válaszadók 10%-a véli úgy, hogy az oktatás összhangban volt az egyes tantárgyak sikeres elvégzésének feltételeivel, az adatközlők 13%-a azonban úgy gondolja, hogy a távoktatás nem volt megfelelő. Természetesen figyelembe kell vennünk, hogy az egyes oktatási intézmények különböző gyorsasággal

1 Köszönöm adatközlőimnek, hogy részt vettek a felmérésben. A technikai segítségért Gombos Adriánt illeti köszönet.

tudtak reagálni a kialakult helyzetre, s azokból a tantárgyakból, melyeken nem valósult meg az online képzés, a tanárok elektronikus formában küldték a hallgatóknak a tananyagot, feladatokat. Az őszi szorgalmi időszakban azonban már (szinte teljes mértékben) biztosított a hallgatók számára a távképzés.

A felmérés eredménye alapján elmondható, hogy az adatközlők jelentős többsége (73%) a képzés hagyományos formáját részesíti előnyben, azonban a távoktatásnak is vannak pozitívumai. A megkérdezett egyetemisták a távoktatás előnyeként a rugalmas időbeosztást emelték ki, ill. hogy nem kell utazniuk, amivel nemcsak időt, hanem pénzt is spórolnak. A pozitívumok között szerepelt továbbá, hogy az oktatás ezen formája nagyobb önállóságot igényel a diákoktól, valamint az adatközlők véleménye alapján a virtuális térben több hallgató vesz részt az előadásokon, mint a hagyományos képzés során. Az adatközlők többsége azonban a hagyományos oktatást részesíti előnyben, ui. elengedhetetlennek tartják a személyes kontaktust. Több adatközlő véli úgy, hogy a távoktatás során kevesebb tananyagot vesznek át az órákon, hiányolják a gyakorlati szemináriumokat. További negatívumként értékelik a felmerülő technikai problémák mellett a közösségi élet hiányát, valamint az állandó otthontartózkodás depresszív hatását is említették válaszaikban, ill. hogy az otthoni környezetben gyakran nehezebb számukra a koncentráció. Válaszaik százalékos megoszlását az alábbi táblázat is szemlélteti:

Pozitívum
nem kell utazni – 50,4%
több idő jut a beadványok kidolgozására – 19,6%
önállóbb munkára ösztönöz – 12,6%
egyáltalán nem felel meg a távoktatás – 17,4%

Negatívum
szociális kontaktus hiánya – 38,4%
az órákon való személyes részvétel hiánya – 32,2%
kevés visszajelzés a tanároktól – 15,2%
kevés lehetőség a konzultációra – 14,4%

Az adatközlők többsége szerint (61,9%) a hagyományos oktatás nem helyettesíthető maradéktalanul távoktatással minden tantárgynál. Elsősorban a szemináriumok és gyakorlati órák (pl. geodéziai mérések, szakmai rajz, szoftverprogramok elsajátítása) esetében hiányolják a személyes jelenlétet. Több adatközlő megjegyezte, hogy az online órák sikere az oktató személyiségétől is függ. A távoktatás minőségét nagyban befolyásolják továbbá az esetlegesen felmerülő technikai problémák (pl. gyenge internetkapcsolat), ill. a tanárok és a diákok informatikai ismeretei, felkészültsége. Az idegen nyelvek távoktatása során főként a rendszeres kommunikációt hiányolták (41,5%), ill. a feladatok közös megbeszélését (26,3%), valamint a terminológia begyakorlását (18,1%) és a szakszövegek magyarázatát (14,1%), melyen negatívumok azonban az őszi szorgalmi időszakban a szemináriumok online térbeni megvalósulásával megoldódtak.

A megkérdezett hallgatók véleménye alapján a távoktatás révén könnyebbé vált a kommunikáció a tanárokkal, mivel a feladataikat nemcsak a tanár konzultációs órája alatt, ill. a szemináriumon adhatják le, hanem elektronikusán is bármikor elküldhetik, ill. a megbeszélte időpontban konzultálhatnak is az oktatóval. Az adatközlők 67,4%-a előnyben részesíti az online kommunikációt az elektronikus levelezéssel szemben, mivel ez utóbbit hosszadalmasabbnak tartják (nem kapnak rögtön visszajelzést, időigényesebb minden észrevételt leírni, a félreértés/félreértelmezés veszélye szintén fennáll). A feladatok elektronikus leadása esetén negatívumként jegyezték meg, hogy időigényes az egyes műszaki rajzok szkennelése, nagyobb méretű fájlok esetén problémák merülhetnek fel az elektronikus levél elküldése során. Kiemelték azonban, hogy a feladatok elektronikus formátumban történő leadása környezetkímélőbb, az esetleges hibák javítása is egyszerűbb, gyorsabb.

Az adatközlők pozitívan értékelték az online (elsősorban szóbeli) vizsgázást, amely során kevésbé érzik magukat stresszhelyzetben, mint az iskolában, mivel az otthonukban, nyugodt környezetben adnak számot tudásukról. A számonkérés ezen formájának további előnye szerintük, hogy nem kell utazniuk, valamint nem kell hosszú ideig várakozniuk. Többen azt is

megjegyezték, hogy az online vizsgákra könnyebb a felkészülés, mivel a távoktatáskor szerintük kevesebb a tananyag.

Az (elsősorban írásbeli) online vizsga hátrányai között főként a felmerülő technikai problémákat emelték ki (problémák az internettel), ill. a rendelkezésre álló idő rövidségét. A vizsgáztatás e formájánál ugyanis a diákoknak egy meghatározott időn belül kell a feladatsort megoldaniuk, elküldeniük az oktatóknak. Amennyiben ez nem valósul meg (pl. nem működik megfelelően az internetkapcsolat), elégtelen értékelést kapnak a hallgatók, s meg kell ismételnük a vizsgát. Válaszaikban arra a sajnálatos és kiküszöbölendő tényre is rámutattak, hogy könnyebben tudnak élni a család különféle módjaival, mint a hagyományos vizsgáztatás alkalmával.

A kérdőív eredményei alapján az adatközlők 43,4%-a a távoktatás során megtanult önállóbban dolgozni, 30%-a bővítette a számítástechnikai ismereteit, 15%-a tudatosította az előadásokon való részvétel fontosságát. Több adatközlő azonban megjegyezte, hogy a távoktatás fékezte/ fékezi az ismeretszerzésben. Az adatközlők háromnegyede számára a beadványok kidolgozása nagyobb nehézséget jelentett/jelent, mint a vizsgákra való felkészülés. Az adatközlők 44,1%-a állítja, hogy a tavaszi távoktatás idején fegyelmesebb volt, mint a hagyományos képzés során, és rendszeresen kidolgozta a beadványokat; 33,3% számára időigényesebb volt a feladatok kidolgozása; 11,5% számára a vizsgákra történő felkészülés igényelt nagyobb erőfeszítést; 11,1% pedig kevésbé volt fegyelmesebb, és halogatta a feladatait.

Ahogy az a kérdőív eredményeiből is látható, a vírushelyzet, a távoktatás pedagógusok és diákok számára egyaránt egy új, korábban ismeretlen helyzetet teremtett, melyben minden oktatási intézmény a lehetőségeihez képest próbálja a legszínvonalasabban biztosítani a képzést. Az ún. komfortzónából kilépve a pedagógusok új oktatási, vizsgáztatási, a diákok pedig új tanulási módszereket sajátítottak el, melyeket a zökkenőmentes képzés érdekében folyamatosan fejlesztenek. E folyamat természetesen nagyfokú együttműködést igényel tanártól, diáktól, szülőktől egyaránt.